

Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Görüş Ve Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Ayşe AKEKİN BAŞKAYA¹

¹Öğretmen, Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi, akekinays@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 30.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 11.04.2022

e-Yayım/e-Printed:01.06.2022

ÖZ

Bugünün ve yarının mimarı olan teknoloji çağının öğretmenlerinin, günümüzde oynadıkları roller de değişmiş olup öğrencilere yalnızca klasik yöntemlerle ders veren bir öğretmen yerine kendilerinden iyi bir eğitim uzmanı, güdüleyici bir lider ve öncü bir öğretim teknolojisi olmaları beklenmektedir. Bu kapsamda öğretmenlerin teknolojiyi kullanabilmesi, zengin öğrenme ortamları oluşturmaları günümüzün teknolojik eğitim ortamları ihtiyacına cevap vermekte ve etkili eğitim imkânı sağlamaktadır. Bilgisayar ve bilgisayar sistemlerinin eğitim öğretim faaliyetlerinin başlangıç ve bitiş süreçlerinin her aşamasında kullanılması bilgisayar destekli eğitim olarak tanımlanmaktadır. Bilgisayar destekli eğitimin istenilen nitelikte sürdürülebilmesi yönündeki en önemli etmenlerden birisi bilgisayar destekli eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime (BDE) ilişkin tutumlarıdır. Bu çalışmanın amacı ortaokul branş öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, branş, öğrenim düzeyi ve evinde bilgisayarı olup olmaması değişkenlerine göre incelenmesidir. Çalışmanın araştırma grubunu İstanbul İli; Çekmeköy İlçe Mili Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan ve araştırmaya tesadüfi olarak katılan 183 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, branş, öğrenim düzeyi ve evinde bilgisayarı olup olmaması değişkenlerine göre bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar destekli eğitim, ortaokul, tutum.

Examination Of Views And Attitudes Of Secondary School Teachers On Computer Supported Education In Terms Of Different Variables

ABSTRACT

Teachers in the digital age, who are the architects of today and tomorrow, are expected to be good experts in education, motivating leaders, and pioneering learning technologists, rather than a teacher who merely uses traditional ways to teach students. In this context, teachers' ability to use technology and create rich learning environments respond to the needs of today's technological education environments and provide effective education opportunities. The use of computers and computer systems at every stage of teaching and learning activities is defined as computer-supported education. One of the most important factors in maintaining computer-supported education in the desired quality is the attitudes of teachers towards computer-supported education (BDI). The aim of this study is to examine the attitudes of secondary school teachers towards computer-assisted education according to the variables of age, gender, seniority, major, education level, and whether they have a computer at home or not. The research group of the study consists of 183 secondary school teachers working in Çekmeköy District National Education Directorate, İstanbul and they randomly participated in the research. There were no significant differences in the attitudes of the teachers participating in the research towards computer-supported education according to the variables of age, gender, seniority, major, education level, and whether they have a computer at home or not.

Keywords: Computer-supported education, secondary school, attitude.

*Bu çalışma, "Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Görüş Ve Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Teknoloji bilimin üretim, hizmet, ulaşım vb. alanlardaki sorunlara uygulanması sürecinde yararlanılan ve bilim ile uygulama arasında köprü görevi gören makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistemler, yönetim ve kontrol mekanizmalarının tümüdür (Alkan, 1997). Bir alt alanı olan eğitim teknolojisi ise öğrenmenin tüm yönlerini içeren sorunları sistemli bir biçimde inceleyen, bu sorunlara çözümler geliştirmek amacıyla insan gücü, bilgi, yöntem, teknik, araç-gereç ve düzenleme gibi öğeleri işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık bir süreçtir (Somyürek & Yalın,2004). Kısaca eğitim teknolojisi öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarımı, uygulanması ve geliştirilmesi sürecidir (Alkan,1997).

İçinde bulunduğumuz yüzyılın ikinci yarısında tüm ülkelerde eğitime olan talep artmış ve bunun bir sonucu olarak da “okul patlaması” sorunu bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Bu patlama ekonomi ve bilim teknik gibi alanlarda olağanüstü gelişmeleri hızlandırmıştır. Değişik alanlarda görülen gelişmeler eğitim değerinin anlaşılmasına, dolayısı ile eğitime karşı istemin yoğunluk kazanmasına neden olmuştur (Kızıllırmak,2008). Eğitime olan talebin artmasıyla tüm dünya ülkelerinde eğitim sorunları çığ gibi büyümüş ve bu sorunlarına birçok çözümler getirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda teknolojik kaynaklardan eğitimde yararlanma yol ve yöntemlerinin bir eğitim bilimi çerçevesinde ele alınıp incelenmesi, araştırılması, öneriler geliştirilmesi gereğine inanılmıştır. Nitekim bu durumda “eğitim teknolojisi” olarak adlandırılan yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır (Kızıllırmak,2008).

Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmeler bir taraftan yeni eğitim gereksinimleri yaratmakta, diğer taraftan da eğitim uygulamalarına yeni olanaklar sunmaktadır. Bu olanakların başında şüphesiz çağımıza damgasını vuran bilgisayar gelmektedir. Bilgisayar, toplumsal yaşamın birçok alanında kullanılmaya başlanmış ve günlük yaşamımızın vazgeçilmez birer aracı haline gelmiştir. Bilgisayarın toplum yaşamında giderek yaygınlaşması, yarının dünyasının bugünkünden çok değişik, karmaşık ve ileri düzeyde olacağı izlenimini vermektedir. İnsanların yeni dünyaya ayak uydurabilmeleri ve toplumun gereksinmelerini karşılayabilmeleri için bilgisayar tanıma ve kullanma becerilerine sahip olmalarını gerektirmektedir. Günümüzde bilgisayarların eğitimde etkili ve verimli bir şekilde nasıl kullanılabilceği konusu tartışılmaktadır (Sağlam, 2006).

Bundan birkaç yıl öncesine kadar eğitim teknolojisi denildiği zaman akıllara radyo, televizyon, tepegöz, film şeritleri, kasetçalar, video gibi makineler gelirdi ve bunlardan yararlanmak büyük bir avantajdı. Son 15-20 yıl içerisinde eğitim teknolojisi anlayışı hızla değişti ve öğretmen merkezli, baskıcı ve tamamen müfredata dayalı eğitim sistemi anlayışı yıkılarak, öğrenci odaklı ,öğrencilerin bedensel, duyuşsal, bilişsel gelişim özelliklerinin ön planda tutulduğu çağdaş eğitim yaklaşımı benimsendi. Her öğrenci seviyesine uygun çok çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanmaya başlamasıyla Bilgisayar Destekli Eğitim uygulamaları ortaya çıktı (Aşkar, 1992).

Bilgisayarların öğrenme-öğretme ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması “Bilgisayar Destekli Eğitim” olarak tanımlanabilir. Bilgisayar destekli eğitim (BDE) denildiğinde eğitim öğretim etkinlikleri sırasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayarlardan yararlanılması anlaşılmaktadır (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2001). Odabaşı (1998) bilgisayar destekli eğitimi, bilgisayarların ders içeriklerini doğrudan sunma, başka yöntemlerle öğrenilenleri tekrar etme, problem çözme, alıştırma yapma ve benzeri etkinliklerde öğrenme-öğretme aracı olarak kullanılmasıyla ilgili uygulamalar olarak tanımlamıştır. Uşun (2004)’e göre de bilgisayar destekli eğitim, öğrenmenin meydana gelmesinde yardımcı bir unsur olarak kullanılan, öğretim sürecini ve öğrenme motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisiyle birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemidir.

Bir öğretim yöntemi olarak tanımlanan bilgisayar destekli eğitimin başarılı olarak uygulanabilmesi için gerekli olan bileşenlerden biri de hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir. Eğitim öğretim etkinliklerinin uygulayıcısı olan öğretmenlerin bilgisayara ve bilgisayar destekli eğitime ilişkin hazırlık, tutum, beklenti, görüş ve önerileri, bilgisayar destekli eğitim uygulamaları açısından oldukça önem taşımaktadır. Çünkü bir anlamda bilgisayar destekli eğitim uygulamalarının başarısı bu uygulamaları yürütecek olan öğretmenlerin rolleri ile yakından

ilgilidir. Bu nedenle öğretmenlerin bilgisayara ve bilgisayar destekli eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi (Uşun,2004) ve eğitimde bilgisayar kullanımının buna göre planlanması önemlidir.

Bu alanda yapılan çalışmalardan incelendiğinde, Becker'e (2001) göre öğretmenin teknik bilgi ve tecrübesi, sınıftaki bilgisayar sayısı, öğretmenin kendi mesleki gelişimi ile ne kadar ilgilendiği ve sahip olduğu eğitim felsefesi gibi faktörler bilgisayarların eğitimde kullanılıp kullanılmayacağını ya da nasıl kullanılacaklarını belirlemektedir. Ayrıca literatürde bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumların öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim konusunda farkındalıklarının artırılması ve görevlerinde başarılı olmaları için en önemli faktörlerden biri olduğu vurgulanmaktadır (Shashaani, 1993). Öğretmen ve öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime yönelik tutum ve öz-yeterlik algıları, eğitim sisteminde önemli bir yere sahip olan bilgisayar destekli eğitim uygulamasında başarıya ulaşmanın birincil faktörüdür (Kutluca ve Ekici, 2010).

Buradan yola çıkarak, bu çalışmada ortaokul öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları, bu tutumlara sahip olma düzeyleri ve bu tutumları açıklayan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları nelerdir? Sorusuna yanıt aranmış olup, ortaokul branş öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları aşağıdaki değişkenlere göre bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının değişkenlik gösterip göstermediği anlaşılmaya çalışılmıştır.

1. Cinsiyet
2. Yaş
3. Mesleki kıdem
4. Branş
5. Öğrenim düzeyi
6. Evinde bilgisayarı olup olmaması

2. YÖNTEM

Bu çalışmada; ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumlarını incelemek amaç edinilmiştir. Bu kapsamda ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin anket yöntemi kullanılarak bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları belirlenmiştir. Bu nedenle bu çalışma tarama modeli şeklinde desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. (Karasar, 2012). Elde edilen sonuçlardan mevcut durum ortaya konulmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır. Çalışmada ilgili literatür taraması yapılmış ve benzer araştırmalar incelenmiştir.

2.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul İli; Çekmeköy İlçe Mili Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan ve araştırmaya tesadüfi olarak katılan branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Toplam 183 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 112'si bayan, 71'i ise erkektir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynağını üç bölümden oluşan anketler toplama veriler oluşturmaktadır.. Birinci bölüm on bağımsız değişkenden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise; ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumlarını ortaya koymak için hazırlanan 41 madde bulunmaktadır. İkinci bölümde sorulan sorularda dörtlü derecelendirme ölçeğinden yararlanılmıştır. Bunlar; “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum” ve “katılmıyorum”dur. Üçüncü bölüm ise, öğretmenlerin araştırmayla ilgili varsa görüşlerini kelime sınırı olmadan yazabilecekleri formatta düzenlenmiştir.

2.3 Verilerin Analizi

Katılımcılara uygulanan anketlerden elde edilen verilerin işlenmesinde SPSS (Statistical Package For Science) istatistik paket programı kullanılmıştır.

Bağımsız değişkenler için tanımlayıcı istatistikler olan frekans (N), yüzde (%), ortalama (X), standart sapma (SS) değerleri verilerin analizinde sonuçları ortaya koymuştur. Ardından ikili değişkenler arasındaki farklılığı test etmek amacıyla “Bağımsız Örneklem t Testi”, ikiden fazla kategorisi bulunan değişkenler arasındaki farklılığı test etmek için ise “Tek Yönlü Varyans Analizi” (ANOVA) kullanılmıştır. Ardından, ortaya çıkan farklılığın nedenini belirlemek amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi” (ANOVA) tamamlayıcı analizlerden biri olan “Scheffe Testi” kullanılmıştır. Araştırma boyunca yapılan tüm çalışmalarda anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler 1-4 aralığında kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırma boyunca elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları değerlendirilirken aşağıdaki aralıklar dikkate alınmıştır.

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırı
1	Katılmıyorum	1,00 - 1,74
2	Kısmen Katılıyorum	1,75 - 2,49
3	Katılıyorum	2,50 - 3,24
4	Tamamen Katılıyorum	3,25 - 4,00

Şekil 1: Ölçek Aralığı

3.BULGULAR

3.1 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Cinsiyet değişkenine göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için yapılan bağımsız örneklem t testi toplam sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları	Kadın	112	2,71	0,40	0,518 0,605
	Erkek	71	2,68	0,33	

Tablo1.’e göre kadın ve erkek öğretmen grupları için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan yola çıkarak cinsiyetin, BDE’ye ilişkin öğretmen tutumları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

3.2 Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Yaş değişkenine göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için yapılan tek yönlü varyans analizi toplam sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
20-25	12	2,65	0,26	0,828	0,480
26-30	51	2,69	0,37		
31-35	55	2,76	0,37		
36 ve üstü	65	2,66	0,40		
Total	183	2,69	0,38		

Tablo 2.’ye göre farklı yaş grupları için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan yola çıkarak yaş değişkeninin, BDE’ye ilişkin öğretmen tutumları üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

3.3 Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Toplam Sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
1-5 yıl	47	2,64	0,37		
6-10 yıl	50	2,80	0,36		
11-15 yıl	47	2,69	0,41	1,577	0,183
16-20 yıl	30	2,61	0,34		
21 ve üzeri	9	2,74	0,40		
Total	183	2,69	0,38		

Tablo 3.’e göre farklı mesleki kıdemler için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan yola çıkarak mesleki kıdem değişkeninin, BDE’ye ilişkin öğretmen tutumları üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

3.4 Branş Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Branş Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Toplam Sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Matematik	18	2,58	0,44		
Fen Bilgisi	24	2,69	0,28		
Sosyal Bilgiler	16	2,64	0,35		
İngilizce	23	2,76	0,37	1,007	0,415
Türkçe	20	2,60	0,36		
Diğer	82	2,74	0,40		
Total	183	2,69	0,38		

Tablo 4.’e göre farklı branş grupları için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan yola çıkarak branş değişkeninin, BDE’ye ilişkin öğretmen tutumları üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

3.5 Öğrenim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Toplam Sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Ön Lisans	1	3,02	-		
Lisans	152	2,70	0,37	0,594	0,553
Yüksek Lisans	30	2,65	0,44		
Total	183	2,69	0,38		

Tablo 5’e göre farklı öğrenim düzeyleri için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgu öğrenim düzeyi değişkeninin, araştırmaya katılan öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime ilişkin tutumlarında farklı etkilere sahip olmadığını göstermektedir.

3.6 Evinde Bilgisayar Olup Olmama Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 6. Evinde Bilgisayar Olup Olmama Durumu Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları” için Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Toplam Sonuçları

	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Tutum					
Evet	180	2,69	0,37	-1,493	0,137
Hayır	3	3,02	0,85		

Tablo 6’da görüldüğü üzere, Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumlarının aritmetik ortalamalarının evinde bilgisayar olup olmama durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ilişkisiz grup t testi sonucunda; bu ifade için evinde bilgisayar olan öğretmenlerin aritmetik ortalaması 2,69, evinde bilgisayar olmayan öğretmenlerin aritmetik ortalaması ise 3,02 olarak bulunmuştur.

Evinde bilgisayar olan öğretmenler için standart sapma değeri 0,37, evinde bilgisayar olmayan öğretmenler için ise standart sapma değeri 0,85'dir. Evinde bilgisayar olan öğretmenlerin ve evinde bilgisayar olmayan öğretmenlerin puan ortalamaları için yapılan ilişkisiz grup t testi'nde 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu evinde bilgisayar olup olmama durumu değişkeninin, araştırmaya katılan öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime ilişkin tutumlarında farklı etkilere sahip olmadığını göstermektedir.

3.7 Öğretmenlerin Anketteki İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapmasına Göre Dağılımı

Anket çalışmasına katılan öğretmenlerin bağımlı değişkenlere verdikleri en olumlu cevaplar (en fazla katıldıkları ifadeler) “bilgisayar destekli eğitim eğitimin kalitesini artırır” ifadesi (ortalama değer 3,45 ile “tamamen katılıyorum” düzeyinde), “bilgisayar destekli eğitim uygularken sınıflarda internet bağlantısının olması eğitimi daha etkin kılar” ifadesi (ortalama değer 3,45 ile “tamamen katılıyorum” düzeyinde), “bilgisayar destekli eğitim uygularken meydana gelen teknik sorunların çözülebilmesi için okullarda teknisyen bulunmalıdır” ifadesi (ortalama değer 3,44 ile “tamamen katılıyorum” düzeyinde), “bilgisayar destekli eğitim çok çeşitli öğretim yöntemi kullanmayı sağlar” ifadesi (ortalama değer 3,32 ile “tamamen katılıyorum” düzeyinde) ve “bilgisayar destekli eğitim öğretmenlerin yeni teknolojileri kullanmalarında olumlu tutum geliştirmelerini sağlar” ifadesi (ortalama değer 3,26 ile “tamamen katılıyorum” düzeyinde) olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bağımlı değişkenlere verdikleri en olumsuz (en az katıldıkları ifadeler) yanıtların ise; “bilgisayar destekli eğitim öğretmenin sınıf içindeki otoritesini azaltır” ifadesi (ortalama değer 1,66 ile “katılmıyorum” düzeyinde) ve “bilgisayar destekli eğitim öğretmenleri tembelleğe iter” ifadesi (ortalama değer 1,66 ile “katılmıyorum” düzeyinde) olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılmış olan öğretmenlerin, “Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları”na yönelik ifadelere verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalaması ise 2,69 ile “Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, branş, öğrenim düzeyi ve evlerinde bilgisayarlarının olup olmaması değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu konuda yapılan çalışmalardan olan Yıldırım ve Kaban (2010) da benzer sonuçlara ulaşmış ve BDE'ye karşı tutumda cinsiyetin anlamlı bir farklılık göstermediğini raporlamıştır. Erkek ve kadın öğretmenlerin ortalama değerlerine de bakıldığında birbirine oldukça yakın değerler bulunmuştur. Kadın ve erkek öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergilemişlerdir. Kadın ve erkek öğretmenlerin cinsiyet farkı gözetmeksizin bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergiledikleri varsayılabilir. Başarıcı ve Ural (2009) da kızlar ve erkekler arasında BDE'ye karşı tutumda anlamlı bir farklılık olmadığı söylemiştir. Yine benzer şekilde yapılan araştırmalarda bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumların cinsiyete göre değişmediği saptanmıştır (Akkoyunlu & Orhan, 2003; Arslan, 2008; Baki ve diğerleri, 2008; Kuş, 2005; Seferoğlu & Akbıyık, 2005; Torkzadeh, Pflughoeft & Hall, 1999; Yılmaz ve diğerleri, 2006).

Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Yaş kategorilerinin ortalama değerleri birbirine yakın olmakla beraber en yüksek değere 31-35 yaş arası sahip olmuştur. Tüm yaş kategorilerindeki öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergilemişlerdir. Özellikle bu sonucun 31-35 yaş arası öğretmenlerde daha fazla ortaya çıktığı belirtilebilir.

Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Tüm mesleki kıdem kategorilerinin ortalama değerleri birbirine yakın olmakla beraber en yüksek değer 2,80 ile 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler kategorisinde elde edilmiştir. Tüm mesleki kıdem kategorilerindeki öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergilemişlerdir. Özellikle bu sonucun 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerde

daha fazla ortaya çıktığı belirtilebilir. Bu sonuca göre öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça bilgisayar teknolojilerinden uzaklaşmadıkları ve bilgisayar destekli eğitim uygulamalarını yeterli ölçüde kullandıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Tüm mesleki kıdem kategorilerinin ortalama değerleri birbirine yakın olmakla beraber en yüksek değer 2,76 ile İngilizce öğretmenlerinde elde edilmiştir. Tüm branş kategorilerindeki öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergilemişlerdir. Özellikle bu sonucun İngilizce öğretmenleri arasında daha fazla ortaya çıktığı belirtilebilir. Bu sonuca göre yabancı dil eğitiminde bilgisayar destekli eğitimin daha etkili ve faydalı olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. En yüksek ortalama değer ön lisans öğretmenlerinde elde edilmiştir. Fakat araştırmaya katılan sadece 1 tane ön lisans öğrenim durumuna sahip öğretmen olduğu için bu kategoride bu sonucu genellemek sağlıklı olmayacaktır. Bu nedenle bir alt seviye ortalama değere sahip olan lisans öğrenim düzeyine sahip öğretmenler baz alınabilir. Tüm öğrenim düzeyi kategorilerindeki öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergilemişlerdir.

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının evinde bilgisayar olup olmama durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Evinde bilgisayar olmayan öğretmen sayısı araştırma kapsamında 3 olarak bulunduğu için çok fazla dikkate alınmayabilir. Genel olarak öğretmenlerin evinde bilgisayar olduğu ve evinde bilgisayar olan öğretmenlerin “katılıyorum” düzeyinde bilgisayar destekli eğitime olumlu tutum sergiledikleri belirtilebilir. Kutluca ve Ekici (2010) ile Sezer (2011) de BDE’ye ilişkin tutum puanlarının bilgisayar sahibi olup olmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yine araştırmanın sonucu, Yılmaz ve diğerlerinin (2006) öğretmenlerin bilgisayar kullanma sıklıklarına göre BDE’ye ilişkin tutumlarının anlamlı fark göstermediği sonucunu desteklemektedir.

Bu bağlamda ortaokul öğretmenlerinin bilgisayar destekli öğrenmeye olan tutumlarının artırılmasına yönelik araştırma bulgularıyla ilişkili olarak aşağıdaki maddeler önerilebilir.

1. Öğretmenlerin gelişimi için lisans eğitimi çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu sebeple öğretmen yetiştiren fakültelerin öğretim programlarında bilgisayar dersi saatlerini artırarak öğretmenlerin teknoloji kullanımı yeterliliklerinin sağlanması gerekmektedir.

2. Öğretmenlerin mesleğe başladıktan sonra sürekli olarak kendilerini yenilemeleri ve geliştirmeleri için hizmetiçi eğitimler çok önemlidir. Bilgisayar eğitimi almayan ya da yeterli düzeyde bilgisayar teknolojilerini kullanma becerilerine sahip olmayan öğretmenlere hizmetiçi eğitimler verilmesi gerekmektedir. Özellikle yaşlı ilerlemiş olan öğretmenler ve idareciler için seviyelerine uygun şekilde gruplar oluşturularak ihtiyaçlarına göre hizmetiçi eğitimler düzenlenmelidir.

3. BDE uygulamalarının verimli olmasındaki en büyük engellerden birisi öğretmen ve idarecilerin BDE hakkındaki olumsuz tutumlarıdır. Teknolojinin hüküm sürdüğü dünyamızda halen teknolojiye karşı direnen ve eğitimde kullanılmasına karşı çıkan eğitimciler bulunmakta ve bu da bilgisayar destekli eğitimin verimliliğini düşürmektedir. BDE uygulamasından en etkili sonucu almak için öğretmenlere BDE’nin gerekliliği ve yararları anlatılmalı, motive edilmeli, BDE’ye teşvik edici proje ve etkinlikler düzenlenmelidir.

4. Bilgisayar destekli eğitim uygulamalarının etkili olabilmesi ve amacına hizmet edebilmesi için öncelikli olarak okullardaki teknolojik alt yapı probleminin giderilmesi gerekmektedir. Okulun fiziki durumu belirlenmeden özensizce kurulan alt yapılar kısa sürede kullanılamaz hale gelmekte ve bir çok bilgisayar ve diğer teknolojik araç gereçleri de atıl duruma düşürmektedir. Bu sebeple okullar çok iyi analiz edilmeli ve okulların durumuna göre kaliteli bir teknolojik alt yapı döşenmelidir.

5. Öğretmenlerin çok sık karşılarına çıkan ve motivasyonlarını düşüren en önemli husus meydana gelen donanımsal arızalar olmaktadır. Bu arızaların eğitim öğretimi aksatmadan çözüme kavuşturulması için okullarda mutlaka bir teknisyen bulundurulmalıdır.

6. Her okulda, öğretmenlerin materyal hazırlama ve BDE uygulamalarında yardım alabilmeleri için en az bir bilişim teknolojileri öğretmeni olmalıdır. Bilişim Teknolojileri öğretmeni kadrosu olmayan okullara kadrolar açılarak bu eksiklik kısa sürede çözüme kavuşturulmalıdır. Şu anda ortaokul 5. ve 6. sınıflarda zorunlu olarak, 7. ve 8.sınıflarda ise seçmeli ders olarak okutulan Bilişim Teknolojileri Dersi ilkokul kademesinden başlayarak en az iki saat zorunlu ders olarak eğitim müfredatına alınmalıdır.

7.Kimi okullarımızda Fatih Projesi uygulanırken kimi okullarımız hala kara tahta ile eğitim öğretime devam etmektedir. Okullar arasındaki bu fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmak için teknolojik donanımın yetersiz ve eksik olduğu okullara devlet destek sağlamalı ve bu eksiklikler en kısa sürede giderilmelidir.

8. İnternet, Bilgisayar Destekli Eğitimin verimliliğini arttıracığından dolayı tüm okullara internet alt yapısı kurularak, öğretmenlerin ve öğrencilerin sürekli internete bağlanabilecekleri en az bir bilgisayar laboratuvarı işler hale getirilmelidir.Öğretmenlerin materyal bulma,bilgiye ulaşma ve sunmaları açısından sınıflarda bulunan bilgisayar teknolojilerinin de internete bağlı olmasına özen gösterilmelidir.

9. Öğretmenlerin eğitim öğretim ortamlarında bilgisayarlardan daha fazla yararlanmaları, yeterli ve her öğrenci seviyesine uygun eğitim yazılımları bulmalarına da bağlıdır. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda farklı çalışmalar yaparak, üniversite ve diğer kuruluşlarla iş birliğine giderek öğretmenlere daha fazla materyal ve eğitim yazılımları sağlayabilir .Ayrıca bu materyallere ulaşabilecekleri kapsamlı bir internet portalı oluşturulmalı , eğitimcilerin birbirlerinden görüş ve materyal alışverişinde bulunabilmeleri için interaktif ortamlar sağlanmalıdır.

10. BDE uygulamalarında sınıf yönetimi ve denetimi zor olduğundan öğretmenlerin iyi bir gözlemci olmaları ve sınıf içerisindeki bilgisayar kullanımına yönelik olarak mutlak suretle kurallar koymaları gerekmektedir. Kalabalık sınıf mevcutları da BDE uygulamalarının kontrolünü zorlaştırmakta ve verimliliğini düşürmektedir.Bunun için de özellikle büyük şehirlerdeki çok kalabalık sınıf mevcutları standart seviyeye getirilmelidir.

11. Birçok öğretmen ve idareci sene sonu ve sene başında yapılan seminerlerin verimsizliğinden ve değerlendirilememesinden şikayetçi olmakta.Sene sonu ve sene başı seminerleri önemli bir fırsat olarak görülüp bu seminerlerde Bilgisayar Destekli Eğitim uygulaması ele alınarak öğretmenler bilgilendirilmeli ve motive edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alkan, C. (1997). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı.
- Akkoyunlu, B. & Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BOTE) bölümü öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2 (3), 86-93.
- Aşkar, P. (1992). İlköğretimde bilgisayar: kuram ve uygulamalar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 209-216.
- Başarıcı, R., Ural, A., (2009). Bilgisayar öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları, *International Online Journal of Educational Sciences*, 1(1), 165-176.
- Becker, K. H., & Maunsaiyat, S. (2002). Thai students' attitudes and concepts of technology. *Journal of Technology Education*, 13(2), 6-19.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S., & Yağcı, E.(2001). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kızılcırmak, F. (2008). *İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin görüşleri (Isparta ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.) Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Kutluca, T., & Ekici, G. (2010). Examining teacher candidates' attitudes and self-efficacy perceptions towards the computer assisted education. *Hacettepe University, The Journal of Education*, 38, 177-188.
- Odabaşı, F. (1998). *Bilgisayar destekli eğitim: çağdaş eğitimde yeni teknolojiler*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi.

- Sağlam, B. (2006). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Eğitim Yöneticilerinin Bilgisayar Destekli Eğitim ile İlgili Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Sezer, A. (2011). Coğrafya öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-19.
- Somyürek, S., & Yalin, H. İ. (2007). Bilgisayar destekli eğitim yazılımlarında kullanılan ön örgütleyicilerin alan bağımlı ve alan bağımsız öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 587-607.
- Shashaani, L. (1993). Gender-based differences in attitudes toward computers. *Computers & Education*, 20(2), 169-181.
- Uşun, S. (2004). *Bilgisayar destekli öğretimin temelleri*. Ankara: Nobel.
- Yıldırım, S., & Kaban, A. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime karşı tutumları. *Uluslararası insan bilimleri Dergisi*, 7(2), 158-168.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. & Soran H. (2006). Hacettepe üniversitesi biyoloji öğretmen adaylarının bilgisayarla ilgili özyeterlik inançlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 278-287.